

Original Araştırma / Original Article

Sporcuların Spor Psikolojisi Danışmanlığına Yönelik Tutumunun Ölçülmesi: Ölçek Uyarlama Çalışması

Ömer Seydaoğulları^{ID}, İhsan Sarı^{ID}

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya, Türkiye

Cite this article as: Seydaoğulları, Ö., & Sarı, İ. (2024). Sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumunun ölçülmesi: Ölçek uyarlama çalışması. *Research in Sports Science*, 14(2), 48-57.

Öz

Çalışmada sporcuların, spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilen Spor Psikolojisi Tutum Ölçeği-Revize Form'un (SPTÖ-RF) Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 114 erkek ve 114 kadın olmak üzere toplam 228 sporcu ($\bar{X}$ yaş=17.74 $\pm$ 3.57) katılmıştır. Veri toplama araçları olarak kişisel bilgi formu, Spor Psikolojisi Tutum Ölçeği-Revize Form ve Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği Kısa Formu kullanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için AMOS programında doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Yakınsak ve ıraksak geçerlik için Ortalama Açıklanan Varyans (AVE), Maksimum Paylaşılan Varyansın Karesi (MSV), Paylaşılan Varyansın Karesinin Ortalaması (ASV), Bileşik Güvenirlik (CR) ve Pearson Çarpımlar Moment korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Bilinen gruplar geçerliği için bağımsız gruplarda t-testi analizi gerçekleştirilmiştir. Güvenirliği sınamak için ise Cronbach alfa iç tutarlık, CR ve sınıf içi korelasyon değerleri hesaplanmıştır. DFA sonucuna göre; Türkçe ölçeğin model uyum indeksi değerleri kabul edilebilir düzeydedir ($\chi^2/df = 1.80$, CFI = .90, RMSEA = .058, SRMR = .07). Yakınsak ve ıraksak geçerlik için yapılan analizlere göre SPTÖ-RF'nin alt boyutları ile alan yazında hâlihazırda kullanılan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının boyutları arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Ölçeğin AVE, MSV, ASV, CR ve Cronbach alfa katsayıları da kabul edilebilir sınırlar içindedir. Bilinen gruplar geçerliğine yönelik yapılan analizde, gruplar arasında anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Ayrıca test-tekrar test güvenirliği için hesaplanan sınıf içi korelasyon değerleri ölçeğin alt boyutlarında .45 ile .62 arasında değişmektedir. Tüm bulgular değerlendirildiğinde SPTÖ-RF Türkçe versiyonunun yapı geçerliği, yakınsak, ıraksak ve bilinen gruplar geçerliği ile güvenirliği sağladığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, Türkçe uyarlaması yapılan ölçeğin, sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlarını değerlendirmek amacı ile kullanılabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Spor psikolojisi, danışmanlık, tutum, ölçek, spor psikoloğu

Measuring Athletes' Attitudes Towards Seeking Sport Psychology Consultation: A Scale Adaptation Study

Abstract

The study aimed to examine the validity and reliability of the Turkish version of the Sport Psychology Attitudes-Revised Form, developed to measure athletes' attitudes toward seeking sport psychology consultation. A total of 228 athletes (M age = 17.74 $\pm$ 3.57) consisting of 114 males and 114 females participated in the study. A personal information form, SPA-R, and the Attitudes Towards Seeking Psychological Help Scale Short Form were used as data collection tool. Confirmatory factor analysis was performed for the scale's construct validity. Average variance extracted, maximum squared variance, average shared squared variance, composite reliability, and Pearson correlation values were calculated for convergent and discriminant validity. A t-test was used to check known-groups validity. Cronbach's alpha, CR, and intraclass correlation values were calculated for reliability. DFA showed that the model fit index values of the Turkish Sport Psychology Attitudes-Revised Form were at an acceptable level ($\chi^2/df = 1.80$, CFI = .90, RMSEA = .058, SRMR = .07). According to the results conducted for convergent and discriminant validity, significant relationships were found between Sport Psychology Attitudes-Revised Form and an existing valid and reliable measurement tool. Average variance extracted, maximum squared variance, average shared squared variance, composite reliability, and Cronbach's alpha coefficients were also within the acceptable limits. The analysis of known-groups validity revealed significant differences between the groups. Additionally, test-retest reliability ranged from .45 to .62. Considering all the findings, the Turkish version of Sport Psychology Attitudes-Revised Form demonstrates construct, convergent, discriminant, and known-group validities, along with reliability. Consequently, we can conclude that the Turkish version of can be used to assess athletes' attitudes toward seeking sports psychology consultation.

Keywords: Sport psychology consultation, attitudes, scale, sport psychologist

Giriş

Spor psikolojisi danışmanı, hem psikoloji hem de spor ve egzersiz bilimi alanında eğitim almış, çoğunlukla sporculara ve antrenörlere

psikolojik destek veren kişiler olarak ifade edilebilir. İlgili araştırmalar incelendiğinde, "spor psikolojisi danışmanı", "zihinsel performans danışmanı" veya "spor psikoloğu" ünvanlarının birbiri yerine kullanıldığı görülmektedir (Association for Applied Sport Psychology,

Corresponding Author: İhsan Sarı,
E-mail: isari@subu.edu.tr

 Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Geliş Tarihi / Received: August 8, 2024
Revizyon İstenen Tarih / Revision Requested: September 4, 2024
Son Revizyonun Geldiği Tarih / Last Revision Received: September 14, 2024
Kabul Tarihi / Accepted: September 17, 2024
Yayın Tarihi / Publication Date: September 30, 2024

2017; Fortin-Guichard ve ark., 2018). Bu makalede ise “spor psikolojisi danışmanı” terimi kullanılmıştır.

Spor psikolojisi alanının gelişimiyle beraber spor psikolojisi danışmanı ile çalışan sporcu, kulüp ve federasyon sayısı artmaktadır. ABD Olimpiyat Komitesi 1985 yılında ilk tam zamanlı spor psikolojisi danışmanını istihdam etmiştir. Daha sonra ise, resmi olarak tanınan bir spor psikolojisi danışmanı olimpiyat oyunları için ilk kez 1988 yılında ABD Olimpiyat ekibine görevlendirilmiştir (Weinberg & Gould, 2018). Ülkemizdeki gelişmelere baktığımızda 1986 yılında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü çatısı altında kurulan Spor Eğitim ve Sağlık Araştırma Merkezi’ne ilk kez spor psikoloğu ünvanı ile iki uzman istihdam edilmiştir (Koruç, 1998). Yakın tarihe bakıldığında Gençlik ve Spor Bakanlığı 2015 yılında 20 (Türkiye Taekwondo Federasyonu, 2015); 2018 yılında ise 98 kişinin (Sakarya Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, 2018) “spor psikoloğu” ünvanı ile istihdam edileceğini duyurmuştur. Kesin bilginin bulunduğu bir kaynağa ulaşılamamakla birlikte, illalarda geçen alım sayıları dikkate alındığında Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde hâlihazırda 90’ın üzerinde spor psikolojisi danışmanının çalıştığı tahmin edilmektedir.

Spor psikolojisi danışmanlığı üzerine yapılan araştırmalar yıllar içerisinde çeşitlilik göstererek konu farklı açılardan incelenmiştir. Yapılan araştırmalar spor psikolojisi danışmanlarının özelliklerine (Lubker ve ark., 2008; Sharp & Hodge, 2011), danışmanlık becerilerine (Filion ve ark., 2021), deneyimlerine (Arnold & Sarkar, 2015), yaptıkları uygulamalara (Gardner, 2001; Henriksen ve ark., 2014) ve spor psikolojisi danışmanlarının faydalarına (Thelwell ve ark., 2018) odaklanmıştır. Spor psikolojisi danışmanlarının sporcuya birçok konuda katkı sağladığı belirtilse de spor psikolojisi danışmanlığı alan sporcular, psikolojik destek aldıkları için takım içindeki diğer bireylerin kendilerine olumsuz yaklaşacaklarını ve destek almalarının bir zayıflık olarak algılanacağını düşünebilmektedirler (Green ve ark., 2012).

Spor alanındaki bireylerin spor psikolojisi uygulamalarından etkili bir şekilde faydalanmaları için spor psikolojisi danışmanlığına yönelik olumlu tutumları olmalıdır. Tutumlar, sosyal algıyı ve davranışları etkilediğinden yıllardır sosyal psikolojinin temel konularından biri olmuştur (Kağıtçıbaşı & Üskül, 1999). Tutum, “*bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan eğilim*” olarak tanımlanmıştır (Smith, 1968). Bu eğilim, objeye karşı olumsuz veya olumlu yaklaşım olarak ortaya çıkmaktadır. Sosyal psikoloji çalışmalarında önemli bir yeri olan “tutum” konusu, “spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutum” kavramı ile spor psikolojisi alan yazınında da araştırılmıştır (Anderson ve ark., 2004; Ong & Harwood, 2018; Rooney ve ark., 2021). Spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutum dört boyuttan oluşmaktadır (Martin ve ark., 2002). Bunlar; damgalanma, spor psikolojisi danışmanlığına güven, kişisel açıklık ve kültürel tercihtir. Damgalanma, spor psikolojisi danışmanlığı almanın başkaları tarafından olumsuz değerlendirileceği görüşünü yansıtır. Spor psikolojisi danışmanlığına güven spor psikolojisi danışmanlığına ve zihinsel eğitimin yararlı olduğuna dair inancı ifade etmektedir. Kişisel açıklık faktörü ise spor psikolojisi danışmanlığına veya zihinsel eğitime katılma konusundaki isteği açıklamaktadır. Son olarak kültürel tercih faktörü, kişinin kendi etnik kökeninden olan veya kişinin kendi kültüründen özellikler taşıyan bir spor psikolojisi danışmanından hizmet almayı tercih etmesidir. Bireylerin psikolojik danışmanlıktan faydalanmaya yönelik tutumlarının genel psikoloji alanında birçok araştırmacı tarafından ele alındığını belirten Zakrajsek ve Martin (2011), spor katılımcılarının psikolojik destek almaya ne kadar açık olduklarını inceleyen sınırlı sayıda araştırma olduğunu vurgulamıştır. Bu nedenle, spor yapan bireylerin

spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlarıyla ilgili araştırmaları ayrıntılı olarak inceleyen Zakrajsek ve Martin (2011) Spor Psikolojisi Hizmet Sunumunun Çok Boyutlu Modeli’ni (Multidimensional Model of Sport Psychology Service Provision) geliştirmiştir (Zakrajsek & Martin, 2011). Bu modelin amacı spor yapan bireylerin spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutum ve davranışları ile bu yapılarla ilişkili olan diğer faktörleri bir model içinde detaylı şekilde ortaya koymaktır. Bu modele göre; yapılan sporun, sporcunun, antrenörün, spor psikolojisi danışmanının ve diğer önemli bireylerin (ebeveyn, yönetici vb.) özellikleri gibi durumsal ve çevresel faktörler sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutum, inanç ve beklentilerini etkilemektedir. Sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutum, inanç ve beklentileri ise onların danışmanlık almaya yönelik niyetlerini, danışmanlık alma ile ilişkili davranışlarını ve aldıkları danışmanlıktan memnuniyetlerini etkiler. Ayrıca, ortaya çıkan niyet, davranış ve memnuniyet de tekrar sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutum, inanç ve beklentilerini etkiler. Örneğin, 8 yıldır kürek sporu yapan ve deneyimli bir antrenörü olan bir kadın sporcu, antrenörünün önerisiyle spor psikolojisi danışmanlığı almaya karar verir. Danışmanın güven vermesi ve güçlü bir iletişime sahip olması gibi özelliklerinden dolayı bu süreçten memnun kalır. Bu memnuniyet, spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutum ve inançlarını olumlu yönde etkiler.

Sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumları kültür, kişilik (Ong & Harwood, 2018), spor türü (Rooney ve ark., 2021), mükemmeliyetçilik (Watson ve ark., 2021), uyruk, cinsiyet, yaş, yarışma seviyesi, daha önce bir spor psikolojisi danışmanından faydalanılması (Anderson ve ark., 2004) gibi farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Kişilik açısından incelendiğinde daha düşük sorumluluk ve deneyime açıklık düzeyi spor psikolojisi danışmanlığına yönelik daha fazla damgalanmayı; yüksek sorumluluk, deneyime açıklık ve nevrozizmlik spor psikolojisi danışmanlığına daha fazla güveni; düşük deneyime açıklık ise yüksek kültürel tercihi yordamaktadır. Diğer değişkenlere bakıldığında ise kadınların erkeklere göre (Anderson ve ark., 2004); bireysel spor yapanların takım sporu yapanlara göre (Rooney ve ark., 2021) spor psikolojisi danışmanlığına yönelik daha olumlu tutuma sahip olduğu saptanmıştır. Martin’in (2005) lise ve üniversite sporcularının spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlarını incelediği çalışmaya göre ise, kadın sporcuların erkek sporculara göre; liseli sporcuların üniversiteli sporculara göre; temassız spor türlerindeki sporcuların ise temaslı sporları yapanlara göre spor psikolojisi danışmanlığına yönelik daha olumlu tutumlara sahip olduğu tespit edilmiştir.

Bireylerin spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumu ile ilişkili olan bir diğer unsur da sporcunun ait olduğu kültürdür (Martin ve ark., 2004). Ong ve Harwood (2018) yaptıkları araştırmada; doğu kültürüne ait sporcuların batı kültürüne ait sporculara göre daha yüksek düzeyde damgalandıkları ve kendi kültürlerinden bir danışmanı tercih ettikleri; batı kültürüne ait sporcuların ise doğu kültürüne ait sporculara göre daha yüksek düzeyde spor psikolojisi danışmanlığına güvendikleri ve kişisel açıklığa sahip oldukları bulunmuştur. Amerikalı, İngiliz ve Alman sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlarının incelendiği bir araştırmada ise birbirine yakın istatistikî sonuçlar olsa da, Amerikalı sporcuların İngiliz ve Almanlara göre daha fazla damgalandıkları; İngiliz sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına daha fazla güvendikleri ve spor psikolojisi danışmanının sahip olduğu kültürel yapıyla ilgili daha az tercihlerinin olduğu tespit edilmiştir (Martin ve ark., 2004). Bu konudaki araştırmalar genel olarak değerlendirildiğinde (Anderson ve ark., 2004; Checa ve ark., 2021; Martin ve ark., 2004; Ong & Harwood, 2018), sporcuların

spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumunun ülkeler arasında farklılaştığı ifade edilebilir. Araştırmalar, gerçekleştirildikleri ülkelere göre kültürel yapısı açısından değerlendirildiğinde ise, spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumların bireyci kültürlerde birçok çalışmayla incelendiği ancak Türkiye gibi toplulukçu kültürlerle sahip ülkelerde bu konudaki araştırmaların sınırlı olduğu söylenebilir. Farklı ülkelerde yapılmış olan ilgili araştırmaların katılımcıları incelendiğinde ise, bu araştırmaların sporcu (Anderson ve ark., 2004; Checa ve ark., 2021) ve antrenörlerin (Durdubaş ve ark., 2020; Özyıldırım & Sarı, 2018; Zakrajsek ve ark., 2016) spor psikolojisine ve spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlarını ele aldığı görülmektedir.

Spor psikolojisi danışmanlığına yönelik araştırmaların artmasıyla beraber araştırmacılar, sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlarını belirlemek için “*Spor Psikolojisi Danışmanlığı Aramaya Yönelik Tutum Ölçeği*” (*Attitudes Toward Seeking Sport Psychology Consultation Questionnaire*) geliştirmiştir (Martin ve ark., 1997). *Spor Psikolojisi Danışmanlığı Aramaya Yönelik Tutum Ölçeği*’nin başlangıç için bir ilk adım olduğunu belirten Martin ve ark. (2002), yapılan ilk ölçek geliştirme çalışmasının bazı sınırlılıkları (örneğin küçük bir örneklem) olduğunu ifade etmiştir. Bu nedenle, *Spor Psikolojisi Tutum Ölçeği-Revize Form’u* (SPTÖ-RF) geliştirilmiştir (Martin ve ark., 2002). SPTÖ-RF aynı zamanda İspanyolca’ya uyarlanarak ölçeğin İspanyol sporcular için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu tespit edilmiştir (Checa ve ark., 2021). Günümüze kadar SPTÖ-RF Türkçeye uyarlanmamıştır. Ayrıca, sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla kullanılabilecek başka bir Türkçe ölçme aracı bulunmamaktadır.

Bu araştırmanın amacı SPTÖ-RF’nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğini test etmektir. SPTÖ-RF’nin Türkçeye uyarlanması ilgili literatüre ve uygulama alanına birçok açıdan katkı sağlayacaktır. İlk olarak, ölçeğin Türkçe’ye uyarlanması ile SPTÖ-RF’nin yapısı yeni bir örneklemde test edilmiş olacaktır. Ölçek Amerika’da (Martin ve diğ., 2002) geliştirildikten sonra İspanya’da İspanyolcaya uyarlanmıştır (Checa ve ark., 2021). Türkiye ile kıyaslandığında Amerika ve İspanya’nın bireycilik puanı daha yüksektir (Hofstede, 2001). Türkiye ise genel anlamda toplulukçu bir ülke olarak nitelendirilmektedir (Hofstede, 2001). Bu nedenle, ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğinin farklı kültürel özelliklere sahip olan Türkiye’de test edilmesi önemlidir. Bu araştırmanın literatüre ikinci önemli katkısı ülkeler arası karşılaştırmalara imkan sağlamasıdır. Ölçeğin Türkçe’ye uyarlanması ile Türkiye’deki sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumları ölçülerek ülkeler arası karşılaştırmalar yapılabilecektir. Üçüncü olarak ise ölçeğin geliştirildiği ve İspanyolca’ya uyarlandığı araştırmalardaki analizlerden farklı analizlerin kullanılması ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğinin farklı açılardan test edilmesini sağlayacaktır. Son olarak, ölçeğin Türkçe versiyonunun literatüre kazandırılması ile ülkemizdeki sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumların ölçülebilecektir. Böylece spor psikolojisi danışmanları, sporcuların tutumlarını belirleyerek onların tutumlarının daha olumlu olmasına yönelik çalışmalar yapabilecektir. Bu da daha çok sporcunun spor psikolojisi danışmanlığı almasına katkı sağlayabilir. Tüm bu açıklamalar doğrultusunda, sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlarını belirlemek için kullanılan SPTÖ-RF’nin Türkçe’ye uyarlanması hem literatüre hem de uygulama alanında çalışanlara katkı sağlaması açısından önemlidir.

Yöntem

Araştırma Modeli ve Etik Kurul

Ölçek uyarlaması niteliğindeki bu çalışmada nicel araştırma yaklaşımlarından genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma süreci

başlamadan önce ölçeği geliştiren sorumlu araştırmacıdan yazılı izin alınmıştır. Ardından Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Etik Kurulu’ndan (Onay no: E-26428519-044-86503, Tarih: 09.06.2023) onay alınmıştır. Araştırmadaki tüm katılımcılardan gönüllü onam formu alınmıştır.

Araştırma Grubu

Pilot Uygulama

Araştırmanın pilot uygulamasına takım sporları ve bireysel sporlardan 11 kadın ($\bar{X}$ yaş = 15.36 ± 1.12) ve 39 erkek ($\bar{X}$ yaş = 17.67 ± 2.94) olmak üzere toplam 50 sporcu ($\bar{X}$ yaş = 17.16 ± 2.81) katılmıştır. Pilot uygulamaya katılacak kişi sayısı için 10–30 (Fayers ve Machin, 2000) ya da 30–40 (Beaton ve diğ., 2000) kişinin yeterli olduğu belirtilmiştir. Pilot uygulamadaki sporcuların spor deneyimi 5.82 ± 3.67 yıl, haftalık antrenman sayısı 8.64 ± 2.59 ve haftalık antrenman saati 21.00 ± 8.95 saat olarak belirlenmiştir. 15 sporcu (30%) daha önce bir spor psikolojisi danışmanından destek aldığını belirtirken 35 (70%) sporcu daha önce bir spor psikolojisi danışmanından destek almadığını belirtmiştir.

Ana Uygulama

Takım sporları ve bireysel sporlardan 114 erkek ($\bar{X}$ yaş = 17.91 ± 3.88) ve 114 kadın ($\bar{X}$ yaş = 17.56 ± 3.25) olmak üzere toplam 228 sporcu ($\bar{X}$ yaş = 17.74 ± 3.57) katılmıştır. Katılımcıların spor deneyimi ortalama olarak 6.31 ± 4.51 yıl, haftalık antrenman sayısı ortalama olarak 6.12 ± 3.50 ve haftalık antrenman saati ise ortalama olarak 11.41 ± 9.69 saat olarak belirlenmiştir. Sporcuların 70’i (30.7%) milli sporcu; 158’i (69.3%) ise milli sporcu olmadığını ifade etmiştir. Sporcuların 69’u (30.3%) daha önce bir spor psikolojisi danışmanından destek aldığını belirtirken; 159 sporcu (69.7%) ise daha önce spor psikolojisi danışmanından destek almamıştır. Ana uygulamadaki örneklem grubu için araştırma sonucuna göre güç analizi yapılmıştır. Bu aşamadaki 228 kişilik sporcu için RMSEA değeri 0.058, serbestlik derecesi 269 ve alfa (alpha error) 0.05 olarak belirlendiğinde çalışmanın gücü 0.99 olarak bulunmuştur. Bu değer çalışmanın gücünün yüksek olduğunu göstermektedir (Moshagen ve Bader, 2024).

Test Tekrar Test

Takım sporları ve bireysel sporlardan 30 kadın ($\bar{X}$ yaş = 18.73 ± 5.13) ve 52 erkek ($\bar{X}$ yaş = 17.82 ± 5.20) olmak üzere toplam 82 sporcu ($\bar{X}$ yaş = 18.15 ± 5.16) katılmıştır. Sporcuların deneyimi 8.27 ± 5.12 yıl, haftalık antrenman sayısı 6.02 ± 2.76 ve haftalık antrenman saati 11.18 ± 6.08 saat olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından oluşturulan bu form yaş, cinsiyet, spor branşı, millilik durumu, haftalık antrenman sayısı, haftalık toplam antrenman saati, daha önce spor psikolojisi danışmanlığı alıp almadığı gibi sorulardan oluşmaktadır.

Spor Psikolojisi Tutum Ölçeği-Revize Form (SPTÖ-RF)

Ölçek sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla Martin ve ark. (2002) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 25 madde ve 7’li Likert (1=Hiç katılmıyorum; 7=Tamamen katılıyorum) tipindedir. Ölçek aşağıda açıklanan dört alt boyuttan oluşmaktadır.

Damgalanma (7 madde): Sporcuların, bir danışmandan yardım istediklerinde olumsuz olarak etiketleneceklerine dair inancı ifade etmektedir. “*Takım arkadaşlarım benimle dalga geçer diye bir spor psikolojisi danışmanına gitmezdim.*”

Spor Psikolojisi Danışmanlığına Güven (8 madde): Spor psikolojisi danışmanlığının ve zihinsel antrenmanın yararlı olduğuna dair inancı ifade etmektedir. *"Bir spor psikolojisi danışmanının baskı altında daha iyi performans göstermeye yardımcı olacağını düşünüyorum."*

Kişisel Açıklık (6 madde): Profesyonel yardım almaya ve zihinsel antrenmanlara istekli olma faktörüdür. *"Hayatımda kimseyle paylaşmaya-
cağım deneyimlerim var."*

Kültürel Tercih (4 madde): Benzer bir kültür ve geçmişe sahip bir spor psikolojisi danışmanı ile çalışmayı tercih etmesi faktörüdür. *"Kendi kültürümdeki insanların düşüncelerine başka kültürdeki insanların düşüncelerinden daha çok saygı duyarım."*

SPTÖ-RF'den elde edilecek puanların yorumlanması incelendiğinde; damgalanma faktöründeki yüksek puanlar, kişinin spor psikolojisi danışmanlığı almaya yönelik damgalanma endişesini göstermektedir. Spor psikolojisi danışmanlığına güven faktöründeki yüksek puanlar ise, katılımcıların spor psikolojisi danışmanlığının ve zihinsel antrenmanın yararlı olduğuna dair inancını belirtmektedir. Kişisel açıklık faktöründeki yüksek puanlar, spor psikolojisi danışmanlığına veya zihinsel antrenmana katılma konusundaki isteksizliği ortaya koymaktadır. Son olarak kültürel tercih faktöründeki yüksek puanlar, yanıt verenlerin kendi kültürlerine veya ırklarına güçlü bir bağlılığı ifade ettiği ve aynı kültüre sahip bir spor psikolojisi danışmanı ile çalışmayı tercih ettiğini ifade etmektedir.

Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği-Kısa Formu (PYTÖ-K)
Psikolojik yardım almaya ilişkin tutumları ölçmeyi amaçlayan bu ölçek, Türküm (1997) tarafından geliştirilmiş olan Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği'nin revize edilmiş hâlidir. PYTÖ-K, beşli Likert tipi ve toplam 18 maddeden oluşan bir ölçektir. Katılımcıdan, her bir maddedeki ifadeleri okuyup ifadeye hiç katılmıyorsa 1, biraz katılıyorsa 2, kararsızsa 3, oldukça katılıyorsa 4, tamamen katılıyorsa 5 seçeneğini işaretlemesi istenmektedir. Ölçeğin revizyon çalışmasında uygulanan faktör analizi sonuçları, toplam varyansın 52.6%'sını açıklayan 18 maddenin iki faktörde toplandığını göstermiştir. Ölçeğin orijinalinde, elde edilen yüksek puanların her iki alt boyutta da olumlu tutumu ifade ettiği belirtilmiştir (Türküm, 2001). Bu çalışmada ise olumlu tutum boyutundan alınan yüksek puanlar olumlu tutumu ifade etmektedir. Olumsuz tutum boyutundan alınan yüksek puanlar ise olumsuz tutumu gösterecek şekilde hesaplama yapılmıştır. Bu şekilde hesaplama yapılmasının nedeni yakınsak ve iraksak geçerlik bulgularının yorumlanmasında kolaylık sağlanmasıdır.

Verilerin Toplanması

Pilot uygulama ve test-tekrar test verileri yüz yüze elde edilmiştir. Ana uygulamanın verileri ise çevrimiçi olarak Google Forms üzerinde toplanmıştır.

Çeviri Aşaması

SPTÖ-RF'nin Türkçe'ye çeviri sürecinde, Beaton ve ark. (2000) tarafından önerilen çeviri-geri çeviri prosedürü izlenmiştir. İlk aşamada, anadili Türkçe olan, iyi derece İngilizce bilen, spor psikolojisi alanında bilimsel araştırmalar gerçekleştiren ve ölçek uyarlama konusunda deneyimli iki spor psikolojisi danışmanı ile anadili Türkçe olan, İngilizce dil bilimi alanından bir kişi olmak üzere toplam üç kişi ölçek maddelerini İngilizce'den hedef dil olan Türkçe'ye çevirmiştir. Sonrasında üç farklı çeviri incelenerek benzer ve farklı olanlar araştırmacılar tarafından birleştirilmiştir. Böylece tek bir form oluşturulmuştur. İkinci aşamada, spor psikolojisi alanında bilimsel araştırmalar gerçekleştiren üç öğretim üyesi birbirlerinden bağımsız olarak bu formu incelemiş ve

İngilizce ifadeleri en iyi şekilde temsil eden Türkçe çevirileri seçmiştir. Üçüncü aşamada ise, öğretim üyelerinin ortak olarak veya farklı şekilde seçtiği maddeler belirlenmiştir. Belirlenen bu maddeler iki farklı İngilizce öğretmeni tarafından Türkçe'den İngilizce'ye geri çevrilmiştir. En son aşamada ise; araştırma yazarları bütün süreçteki çevrilen ifadeleri ve seçilen maddeleri ayrıntılı olarak inceleyerek Türkçe ölçeğin ilk hâlini oluşturmuştur. Son olarak, elde edilen Türkçe ölçek, bu araştırmadaki örneklem grubu ile benzer özelliklerdeki 50 sporcuya pilot uygulama şeklinde uygulanarak maddelerin sporcular tarafından anlaşılabilirliği değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmenin ardından Türkçe ölçeğe son hâli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Doğrulamalı Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliğini sınamak amacıyla IBM AMOS 24 programında doğrulamalı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA öncesinde temel varsayımlardan olan tek değişkenli ve çok değişkenli normallik varsayımları değerlendirilmiştir. Tek değişkenli normal dağılımının sağlanması için her bir maddeye ait çarpıklık değerlerinin 3'ten; baskılık değerlerinin ise 10'dan büyük olmaması gerekmektedir (Kline, 2011). Maddelere ait baskılık ve çarpıklık değerlerinin tek değişkenli normalliği sağladığı belirlenmiştir. Çok değişkenli normalliğin sınanması için Mardia'nın normalleştirilmiş çok değişkenli baskılık katsayısı kullanılmıştır ve çok değişkenli normalliğin sağlandığı belirlenmiştir (Raykov & Marcoulides, 2008).

Yapı geçerliğinde Türkçe maddelerin ölçeğin orijinal dört boyutlu yapısına ne derecede uygun olduğu birinci düzey DFA ile analiz edilmiştir. Bu analizde, ölçeğin maddeleri damgalanma, spor psikolojisi danışmanlığına güven, kişisel açıklık ve kültürel tercih olmak üzere dört alt boyuta yani modeldeki gizil değişkenlere tanımlanmıştır.

DFA sonuçlarının değerlendirilmesinde; uyum indeksleri, madde faktör yükleri ve t değerleri incelenmiştir. Model uyumunu değerlendirmek için kullanılan uyum indeksleri olarak ki kare değerinin serbestlik derecesine oranı (χ^2/sd), karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI), standardize edilmiş ortalama hataların karekökü (SRMR) ve ortalama hata karekök yaklaşımı (RMSEA) seçilmiştir. χ^2/sd değerinin 3'ten küçük olması model uyumunun kabul edilebilir olduğunu belirtir. RMSEA ve SRMR değerlerinin .05'ten küçük olması iyi uyum olarak yorumlanırken bu değerlerin .05-.08 değerleri içinde olması ise kabul edilebilir uyumu göstermektedir. CFI değeri .90'ın üzerinde olması kabul edilebilir uyumu gösterirken; .95-1.00 arasında CFI değeri modelin mükemmel uyumunu göstermektedir (Hooper ve ark., 2008; Kline, 2011; Schermelleh-Engel ve ark., 2003; Sümer, 2000). Test edilen modelin uygunluğu değerlendirilirken maddelere ait faktör yüklerinin minimum .30 üzerinde olması gerekmektedir (Kääriäinen ve ark., 2011).

Bilinen Gruplar Geçerliği

SPTÖ-RF'nin yapı geçerliğinin değerlendirilmesi için bilinen grup geçerliği tekniği kullanılmıştır. Geçerliği belirlemede kullanılan bir yöntem olan bilinen gruplar geçerliğinin sağlanması için ölçme aracının ayırt edici özellikte olması gerekmektedir. Yani ölçme aracının, farklı olduğu bilinen veya farklı olduğu öngörülen iki grubu birbirinden ayırt etmesi o ölçme aracının bilinen gruplar geçerliğini sağladığını göstermektedir (Davidson, 2014). Bu doğrultuda, daha önce bir spor psikolojisi danışmanından destek alan sporcular ile almayanların puanları karşılaştırılmıştır. Daha önce bir spor psikolojisi danışmanından destek alan sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutum puanlarının daha olumlu olması beklenmiştir.

Yakınsak ve İraksak Geçerlik

Yakınsak geçerlik, “bir ölçme aracının benzer yapıyı değerlendirmek için kullanılan başka bir ölçme aracıyla yüksek derecede ilişkili olması” şeklinde tanımlanmaktadır (Gliner ve ark., 2015). Bu doğrultuda, SPTÖ-RF’nin yakınsak ve iraksak geçerliği için ölçeğin Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği Kısa Formu ile ilişkisi incelenmiştir. İlişkinin değerlendirilmesinde, Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Analiz sonucu elde edilen korelasyon katsayısının değerlendirilmesinde 0.1–0.3=Düşük, 0.3–0.5=Orta, 0.5–1=Yüksek sınıflaması kullanılmıştır (Cohen, 2013). Yakınsak geçerliğin değerlendirilmesinde damgalanma, kişisel açıklık ve kültürel tercih boyutlarının olumsuz tutum boyutu ile pozitif yönde anlamlı ilişkili olması; spor psikolojisi danışmanlığına güven boyutunun ise olumlu tutum boyutu ile pozitif yönde anlamlı ilişkili olması beklenmiştir.

Bir ölçme aracının, farklı bir yapıyı ölçen başka bir ölçme aracıyla negatif yönde ilişkili olması iraksak geçerliği ifade etmektedir (Gliner ve ark., 2015). İraksak geçerliğin değerlendirilmesi için damgalanma, kişisel açıklık ve kültürel tercih boyutlarının olumlu tutum boyutu ile negatif yönde anlamlı ilişkili olması; spor psikolojisi danışmanlığına güven boyutunun ise olumsuz tutum boyutu ile negatif yönde anlamlı ilişkili olması beklenmiştir. İraksak geçerlik için ayrıca MSV ve ASV değerleri incelenmiştir. İraksak geçerliğin sağlanması için MSV<AVE ve ASV<MSV koşullarının sağlanması gerekmektedir (Hair ve ark., 2010).

Güvenirlilik

Ölçek alt boyutlarına ait güvenirliliğin değerlendirilmesi için Cronbach alfa iç tutarlık ve bileşik güvenirlilik (CR) katsayıları hesaplanmıştır. Cronbach alfa değerinin 0.70’in üzerinde olması iyi düzeyde içsel tutarlılık olarak yorumlanmaktadır (Nunnally & Bernstein, 1994). Alan yazında iç tutarlılık katsayısına yönelik bazı kaynaklar ise .41–.60 arasındaki değerlerin düşük güvenirlilik .61–.80 arasındaki değerlerin orta düzeyde güvenirlilik gösterdiğini ortaya koymuştur (Özdamar, 1999). Bileşik güvenirlilik değerinin 0.70’in üzerinde olması ise ölçeğin güvenirliliğinin iyi düzeyde olduğunu göstermektedir (Hair ve ark., 2010). Ölçeğin uygulamadan uygulamaya tutarlı sonuçlar verebilmesi için test-tekrar test güvenirliliği incelenmiştir. Test-tekrar test güvenirliliği kapsamında ölçek 15 gün ara ile aynı sporculara uygulanarak iki ölçüm arasındaki ilişki sınıf içi korelasyon katsayısı ile değerlendirilmiştir. Sınıf içi korelasyon katsayısı 0.4’ün altında zayıf; 0.4 ile 0.59 arasında orta; 0.6 ile 0.74 arasında iyi; 0.75 ve üzerinde ise mükemmel güvenirliliğe kanıt olarak sunulmaktadır (Cicchetti, 1994).

Bulgular

Yapı Geçerliği

SPTÖ-RF’nin 25 madde ve 4 faktörlü yapısının yapı geçerliğinin test edilmesi amacı ile birinci düzey DFA yapılmış ve uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olmadığı belirlenmiştir (Model 1, Tablo 1). Bu değerlerle beraber maddelere ait faktör yükleri de incelenmiştir. Kişisel açıklık boyutundaki 7. maddenin faktör yükünün .20 olduğu belirlenmiştir. Modifikasyonlar incelendiğinde ise 7. maddenin spor psikolojisi danışmanlığına güven boyutunda daha yüksek yük verdiği belirlenmiştir. Bu nedenle, ölçeğin İspanyolcaya uyarlama araştırmasında da olduğu gibi (Checa ve ark., 2021), 7. maddeyi spor psikolojisi danışmanlığına güven boyutuna taşımanın kuramsal olarak uygun olduğuna karar verilmiştir. Bu nedenle 7. madde spor psikolojisi danışmanlığına güven boyutuna alınmış ve tekrar DFA uygulanmıştır. 7. maddenin spor psikolojisi danışmanlığına güven boyutu altına tanımlanması ile DFA analizi tekrarlanmış ve ikinci model test edilerek uyum indeksi değerlerinin kabul edilebilir

sınırlar içinde olduğu belirlenmiştir ($\chi^2/df = 1.80$, CFI = .90, RMSEA = .058, SRMR = .07). Test edilen iki modele ait uyum indeksi değerleri Tablo 1’de görülmektedir.

İkinci modeli oluşturan ölçek maddelerine ilişkin değerler Tablo 2’de görülmektedir. Elde edilen tüm t değerleri anlamlıdır. Alt boyutlara ait faktör yüklerinin damgalanma boyutunda .39–.88 arasında; spor psikolojisi danışmanlığına güven boyutunda .35–.83 arasında; kişisel açıklık boyutunda .42–.71 arasında ve kültürel tercih boyutunda ise .48–.67 arasında olduğu belirlenmiştir.

Bilinen Gruplar Geçerliği

Bilinen gruplar geçerliği için, daha önce spor psikolojisi danışmanlığı almış olan sporcular ile daha önce hiç spor psikolojisi danışmanlığı

Tablo 1.

Spor Psikolojisi Tutum Ölçeği – Revize Form’u Doğrulamalı Faktör Analizi Uyum İndeksleri

Model	χ^2	SD	χ^2/sd	CFI	RMSEA	SRMR
1	506.433	269	1.88	0.89	.061	.08
2	484.861	269	1.80	0.90	.058	.07

Tablo 2.

Spor Psikolojisi Tutum Ölçeği – Revize Form’u Doğrulamalı Faktör Analizi İle Elde Edilen Madde Faktör Yükleri

Faktör	Madde No	Ort.	Ss	Faktör yükü	R ²	t***
Damgalanma	M4	2.75	2.12	.39	.16	10.74
	M9	2.13	1.52	.67	.44	10.17
	M13	2.01	1.66	.67	.45	10.16
	M18	2.32	1.64	.86	.74	8.23
	M19	2.04	1.51	.88	.78	7.62
	M21	2.43	1.71	.85	.72	8.52
	M23	2.00	1.52	.73	.54	9.83
	M1	5.86	1.14	.65	.43	9.94
	M3	5.39	1.42	.70	.48	9.69
	M7	5.91	1.28	.35	.13	10.72
Spor psikolojisi danışmanlığına güven	M8	5.25	1.65	.83	.69	8.04
	M12	5.28	1.26	.67	.46	9.82
	M15	5.26	1.60	.79	.62	8.75
	M17	4.47	1.88	.47	.22	10.54
	M20	5.10	1.52	.66	.44	9.88
	M22	5.55	1.45	.68	.46	9.82
	M5	4.83	1.80	.45	.20	9.80
	M10	5.27	1.64	.50	.25	9.41
	M14	4.05	2.06	.42	.18	9.98
	M16	4.30	1.72	.58	.34	8.59
Kişisel açıklık	M24	4.49	1.80	.71	.51	6.40
	M2	4.08	1.88	.51	.26	9.08
	M6	4.48	1.95	.48	.23	9.39
	M11	3.86	1.64	.58	.34	8.26
	M25	4.57	1.93	.67	.44	6.83
Kültürel tercih						

***, $P < .001$.

almamış sporcular karşılaştırılmıştır. Bu kapsamda gerçekleştirilen bağımsız gruplarda t-testi analizi sonuçları Tablo 3'te görülmektedir. Daha önce bir spor psikolojisi danışmanından destek alan sporcuların damgalanma ($t = -2.79, p = .006$), güven ($t = 2.69, p = .008$) ve kişisel açıklık puanları ($t = -2.29, p = .023$) daha önce bir spor psikolojisi danışmanından destek almayan sporculara göre anlamlı şekilde farklılık göstermiştir (Tablo 3). Ortalamalar incelendiğinde daha önce bir spor psikolojisi danışmanından destek alan sporcuların damgalanma, güven ve kişisel açıklık puanlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Kültürel tercih boyutunda ise iki grup arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($t = -1.32, p = .188$).

Yakınsak ve Iraksak Geçerlik

Tablo 4'te Spor Psikolojisi Tutum Ölçeği-Revize Form ile Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği Kısa Formu'nun ilişkisine yönelik gerçekleştirilen Pearson Çarpımlar Moment korelasyon analizi sonuçları görülmektedir. Yakınsak ve iraksak geçerliğin değerlendirilmesi için gerçekleştirilen korelasyon analizi sonucuna göre; olumsuz tutum boyutu, damgalanma ($r = 0.69$), kişisel açıklık ($r = 0.20$) ve kültürel tercih ($r = 0.23$) boyutları ile pozitif yönde, anlamlı, düşük ve yüksek korelasyon göstermiştir. Olumlu tutum boyutu ile spor psikolojisi danışmanlığına güven ($r = 0.52$) boyutu arasında ise pozitif yönde, anlamlı ve yüksek korelasyon bulunmuştur (Tablo 4).

Iraksak geçerliği test etmek için yapılan analiz sonucuna göre; olumlu tutum boyutu damgalanma ($r = -0.65$), kişisel açıklık ($r = -0.18$) ve kültürel tercih ($r = -0.14$) boyutları ile negatif yönde, anlamlı, düşük ve yüksek korelasyon göstermiştir. Olumsuz tutum boyutu ile spor psikolojisi danışmanlığına güven ($r = -0.14$) boyutu arasında negatif yönde, anlamlı ve düşük korelasyon tespit edilmiştir (Tablo 4).

Iraksak geçerliği test etmek için ayrıca AVE, MSV ve ASV değerleri incelenmiştir. Bu değerler, Tablo 5'te görülmektedir. AVE değerleri 0.28 ile 0.55 arasındadır. MSV değerleri damgalanma ve spor psikolojisi danışmanlığına güven için sırasıyla 0.10 ile 0.18 olarak belirlenmiştir. ASV değerleri ise 0.02 ile 0.09 olarak tespit edilmiştir. Tüm MSV değerleri AVE değerlerinden küçüktür. Tüm ASV değerleri ise MSV değerlerinden küçüktür (Tablo 5).

Güvenirlilik

Cronbach alfa değerleri damgalanma, spor psikolojisi danışmanlığına güven, kişisel açıklık ve kültürel tercih boyutları için sırası ile .87, .86, .64 ve .66 olarak belirlenmiştir. Bileşik güvenirlik değerleri ise sırası ile .89, .88, .67 ve .65 olarak tespit edilmiştir (Tablo 5).

Spor Psikolojisi Tutum Ölçeği-Revize Form'un kararlılığını belirlemek için aynı sporculara 15 gün ara ile yapılan iki ölçüm arasındaki sınıf içi korelasyon değerleri damgalanma için .62; spor psikolojisi danışmanlığına güven için .45; kişisel açıklık için .62 ve kültürel tercih için .47 olarak bulunmuştur (Tablo 5).

Tartışma

Bu araştırmanın amacı Martin ve ark. (2002) tarafından geliştirilen SPTÖ – RF'nin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenirliğini test etmektir. Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan DFA sonucunda orijinal ölçekteki 25 maddenin 24'ü Türkçe ölçekte de ait olduğu boyutta uygun faktör yüküne sahiptir. Ancak, kişisel açıklık boyutundaki 7. maddenin (*Bir işe odaklanmak, kişisel endişe ve telaşlardan kurtulmak için iyi bir yoldur*) faktör yükü .20 çıkmıştır. .20 değeri, faktör analizinde maddelerin sahip olması gereken minimum faktör yük değeri olan .30'dan (Kääriäinen ve ark., 2011) düşüktür. Bu nedenle modifikasyonlar incelenmiştir. Yapılan incelemede 7. maddenin spor

Tablo 3.
Daha Önce Spor Psikolojisi Danışmanlığı Alanlarla Almayan Sporcuların Karşılaştırılması

Alt boyutlar	Daha önce bir SPD'den destek alma durumu	N	Ort.	SS	t	p
Damgalanma	Destek aldı	69	1.89	1.06	-2.79	.006
	Destek almadı	159	2.39	1.30		
Spor psikolojisi danışmanlığına güven	Destek aldı	69	5.56	1.06	2.69	.008
	Destek almadı	159	5.14	1.06		
Kişisel açıklık	Destek aldı	69	4.32	1.29	-2.29	.023
	Destek almadı	159	4.70	1.08		
Kültürel tercih	Destek aldı	69	4.08	1.36	-1.32	.188
	Destek almadı	159	4.32	1.27		

SPD, Spor Psikolojisi Danışmanı.

Tablo 4.
Spor Psikolojisi Tutum Ölçeği-Revize Form ve Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği Kısa Formu Arasındaki İlişki

Ölçekler	Alt boyutlar	1	2	3	4	5
Spor Psikolojisi Tutum Ölçeği-Revize Form	1 Damgalanma	1				
	2 Spor psikolojisi danışmanlığına güven	-.16*	1			
	3 Kişisel açıklık	.27**	.02	1		
	4 Kültürel tercih	.20**	.16*	.33**	1	
Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği Kısa Formu	5 Olumlu tutum	-.65**	.52**	-.18**	-.14*	1
	6 Olumsuz tutum	.69**	-.14*	.20**	.23**	-.79**

* $p < .05$; ** $p < .01$.

Tablo 5.

Spor Psikolojisi Tutum Ölçeği-Revize Form'un Alt Boyutlarına İlişkin Cronbach Alfa, CR ve Sınıf İçi Korelasyon Katsayıları

Ölçek Boyutları	AVE	MSV	ASV	CR	Cronbach	
					Alfa	ICC
Damgalanma	0.55	0.10	0.07	0.89	.87	.62
Spor psikolojisi danışmanlığına güven	0.47	0.10	0.02	0.88	.86	.45
Kişisel açıklık	0.30	0.18	0.09	0.67	.64	.62
Kültürel tercih	0.28	0.18	0.09	0.65	.66	.47

* $p < .05$, ** $p < .01$.

psikolojisi danışmanlığına güven boyutunda daha yüksek yük verdiği gözlenmiştir. Ölçeğin İspanyolca diline uyarlama çalışmasında da, 7. maddenin spor psikolojisi danışmanlığına güven boyutunda daha yüksek yük verdiği ve bu maddenin spor psikolojisi danışmanlığına güven boyutuna alındığı belirtilmiştir (Checa ve ark., 2021). 7. madde anlamsal olarak, “bir işe odaklanmanın kişisel endişe ve telaşlardan kurtulmanın bir yolu olduğunu” belirtmektedir. Bu bağlamda 7. maddenin spor psikolojisi danışmanlığına güven boyutuna taşımasının kuramsal olarak uygun olacağı sonucuna varılmıştır. Bu madde spor psikolojisine güven boyutuna alındıktan sonra DFA tekrarlanmıştır. Elde edilen uyum indeksi değerleri $\chi^2/df = 1.80$, CFI = .90, RMSEA = .058, SRMR = .07 olarak bulunmuştur. Bu çalışma doğrultusunda elde edilen uyum indeksi değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu görülmektedir. Ölçeğin orijinal çalışmasında uyum indeksi değerleri ($\chi^2/df = 2.80$, CFI = .96, RMSEA = .07, SRMR = .07) incelendiğinde χ^2/df , RMSEA ve SRMR değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu, CFI değerinin mükemmel uyum gösterdiği ortaya konmuştur (Martin ve ark., 2002). Ölçeğin İspanyolca versiyonunda yapılan DFA analizi sonucunda elde edilen uyum indeksi değerleri kabul edilebilir ($\chi^2/df = 2.25$, RMSEA = .062, SRMR = .05) ve mükemmel uyum (CFI = .97) göstermiştir (Checa ve ark., 2021). Hem ölçeğin özgün versiyonunda hem İspanyolcaya uyarlanma çalışmasında elde edilen uyum indeksi değerlerinden χ^2/df , RMSEA ve SRMR değerlerinin bu çalışma ile benzer olarak kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu ancak bu çalışmada elde edilen CFI değerinin diğer iki çalışmaya göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Ölçeklerin yapısı DFA ile incelenirken ölçek maddelerinin faktör yükleri de değerlendirilmelidir. Faktör yükü, her bir maddenin hangi faktörle bağlantılı olduğunu gösteren bir ölçüdür ve bu ilişkinin yüksek olması aranan bir özelliiktir. Literatürde faktör yükleri için olması gereken değerlere dair farklı görüşler bulunurken Kääriäinen ve ark., (2011) faktör yükünün en az .30 olarak belirtmiştir. Ölçeğin maddeleri ayrıntılı incelendiğinde, .30–.40 arasında 2 maddenin (M7 ve M4) bulunduğu görülmektedir. .40–.70 aralığında 15 madde bulunurken; 8 maddenin faktör yükü .70 ve üzerinde tespit edilmiştir. Ölçekteki tüm maddeler genel olarak değerlendirildiğinde, anlamlı ve iyi tanımlanmış bir yapının göstergeleri olduğu söylenebilir. Sadece iki maddenin .40'ın altında bulunduğu; onların da .30'un üzerinde ve uygun değerlerde olduğu tespit edilmiştir. SPTÖ-RF'nin orijinal İngilizce versiyonunda (Martin ve ark., 2002) maddelere ait faktör yükleri .52 ile .77 arasında değişmektedir. İspanyol kültürüne uyarlanma çalışmasında ise madde faktör yüklerinin .27 ile .94 arasında olduğu ortaya konmuştur (Checa ve ark., 2021). Ayrıca İspanyolca ve Türkçe ölçeklerdeki en düşük faktör yüküne sahip madde aynı maddedir (M7: *Bir işe odaklanmak, kişisel endişe ve telaşlardan kurtulmak için iyi bir yoldur*).

Ölçeğin yapı geçerliği kapsamında ayrıca bilinen gruplar geçerliği de incelenmiştir. Bu kapsamda, daha önce bir spor psikolojisi

danışmanından destek alan sporcuların daha önce hiç spor psikolojisi danışmanlığı almayan sporculara göre spor psikolojisi danışmanlığına yönelik daha olumlu tutuma sahip olması beklenmiştir. Daha önce psikolojik açıdan destek alan ve olumsuz bir deneyim yaşayan kişinin psikolojik destek almaya yönelik olumsuz bir fikri olabilir. Fakat daha önce psikolojik destek için danışmanlık almış olduğu gerçeği düşünüldüğünde, danışmanlık almış olması o bireyin genel anlamda danışmanlık almaya yönelik olumlu bir tutum sahibi olduğunun göstergesidir (Fischer & Turner, 1970). Bu çalışmada bilinen gruplar geçerliği kapsamında iki grup karşılaştırıldığında, spor psikolojisi danışmanı ile çalışmış sporcuların, spor psikolojisi danışmanı ile çalışmamış sporculara göre spor psikolojisi danışmanlığına güven, damgalanma ve kişisel açıklık boyutlarında anlamlı olarak daha olumlu tutum puanına sahip olduğu görülmektedir. Yani, daha önce bir spor psikolojisi danışmanı ile çalışmış olan sporcuların, spor psikolojisi danışmanlığına daha fazla güven duydukları; danışmanlık aldıklarında damgalanacaklarına yönelik daha olumlu tutumlarının olduğu ve spor psikolojisi danışmanlığı almaya kişisel olarak daha açık oldukları söylenebilir. Alan yazındaki araştırmalarda da benzer bulgular elde edilmiştir. Daha önce psikolojik destek alan bireylerin, daha önce psikolojik destek almayanlara göre psikolojik destek almaya yönelik daha olumlu tutumları olduğu belirlenmiştir (Fischer & Turner, 1970; Türküm, 2004). Tüm bu açıklamalardan yola çıkarak, daha önce yapılmış çalışmalara paralel şekilde, ölçeğin iki grubu birbirinden ayırt edici özellikte olduğu ve bilinen gruplar geçerliliğini sağladığı söylenebilir. Kültürel tercih boyutunda, daha önce bir spor psikolojisi danışmanı ile çalışmış olan sporcuların daha düşük puan elde ettikleri görülmektedir. Bu sonuca göre, daha önce spor psikolojisi danışmanlığı almayan sporcuların, kendi etnik kökenlerinden olan ve kültürel olarak kendilerine daha benzer özelliklerdeki bir spor psikolojisi danışmanından destek almaya daha olumlu yaklaşımları söylenebilir. İki grup arasındaki bu fark beklendik yönde olsa da elde edilen farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir. Örneklem grubumuzun sahip olduğu kültürel özellikler anlamlı bir farklılık elde edilmemesinin nedeni olabilir. Bu araştırma kapsamında Türkçe'ye uyarlanan ölçek Amerika'da geliştirilmiştir. Amerika'daki etnik yapının Türkiye'den farklı olduğu ve kültürel tercih anlamında Türkiye'deki sporcuların daha farklı bir tutum sergileyebilecekleri düşünülebilir. Bu doğrultuda, örneklem grubumuzun Amerika'daki sporcular gibi kültürel tercihlerde bulunmayabileceği düşünülebilir. Ayrıca, bu çalışmaya katılan tüm sporcuların benzer bir kültürden ve sosyal çevreden olmaları da kültürel tercih boyutunda iki grup arasında anlamlı bir fark elde edilmemesinin nedeni olabilir.

Ölçeğin yakınsak ve iraksak geçerliği kapsamında SPTÖ – RF ile Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği Kısa Formu arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Yakınsak geçerlik için bu ölçeğin kullanılmasının nedeni, Martin ve ark., (1997) spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutum ile psikolojik yardım aramaya yönelik tutum (Fischer & Farina, 1995; Fischer & Turner, 1970) arasında ilişki bulmalarıdır. Yakınsak geçerlik sonucuna göre damgalanma, kişisel açıklık ve kültürel tercih boyutları ile olumsuz tutum boyutu arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu sonuçlarla beraber, spor psikolojisi danışmanlığına güven boyutu ile olumlu tutum boyutu arasında da pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Iraksak geçerliği test etmek için yapılan analizler sonucunda; damgalanma, kişisel açıklık ve kültürel tercih boyutları ile olumlu tutum boyutu arasında negatif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Bunun yanında, spor psikolojisi danışmanlığına güven boyutu ile olumsuz tutum boyutu arasında da negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Tüm bu değerler incelendiğinde, yakınsak ve iraksak geçerliğin sağlanması için öngörülen anlamlı ilişkilerin tespit edildiği görülmektedir. Korelasyon analizine ek olarak,

ölçeğin iraksak geçerliği hakkında daha fazla bilgi edinmek amacıyla AVE, MSV ve ASV değerleri hesaplanmıştır. Iraksak geçerliğin sağlanması için MSV<AVE ve ASV<MSV koşullarının sağlanması beklenmektedir (Hair ve ark., 2010). MSV değerlerinin 0.10 ile 0.18 olması, AVE değerlerinin 0.28 ile 0.55 arasında olması, ASV değerleri 0.02 ile 0.09 arasında olması iraksak geçerliğin desteklendiğini göstermektedir. Tüm bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, ölçeğe ait dört boyut için de yakınsak ve iraksak geçerliğin sağlandığı belirlenmiştir.

SPTÖ-RF'nin güvenilirliğinin sınanmasında faktörlere ait Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı; damgalanma alt boyutunda .87, spor psikolojisi danışmanlığına güven alt boyutunda .86, kişisel açıklık alt boyutunda .65 ve kültürel tercih alt boyutunda .64 olarak tespit edilmiştir. Bileşik güvenilirlik değerleri ise sırası ile .89, .88, .67 ve .65 olarak saptanmıştır. Özdamar (1999) iç tutarlılık katsayısına yönelik .41-.60 arasındaki değerlerin düşük güvenilirlik .61-.80 arasındaki değerlerin orta düzeyde güvenilirlik gösterdiğini belirtmiştir. Hair ve ark., (2010) bileşik güvenilirlik değerinin 0.70'in üzerinde olması hâlinde ölçeğin yapı geçerliliğinin iyi düzeyde olduğunu aktarmıştır. Bu bağlamda damgalanma ve spor psikolojisi danışmanlığına güven boyutlarına ilişkin iç tutarlılık katsayılarının iyi düzeyde güvenilirliğe, kişisel açıklık ve kültürel tercih boyutlarının ise orta düzeyde güvenilirliğe sahiptir. Bileşik güvenilirlik değerleri incelendiğinde, damgalanma ve spor psikolojisi danışmanlığına güven boyutları için iyi düzeyde olduğu, kişisel açıklık ve kültürel tercih için 0.70'in altında çıktığı görülmektedir. Martin ve ark. (2002) tarafından orijinal ölçek için hesaplanan iç tutarlılık katsayısı ise; damgalanma .84, spor psikolojisi danışmanlığına güven .82, kişisel açıklık .61 ve kültürel tercih .66 şeklinde bulunmuştur. Sonuç olarak güvenilirlik kapsamında Türkçe ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayılarının ölçeğin orijinalinden elde edilen değerlerden biraz daha yüksek olduğu; sadece kültürel tercih boyutunda orijinal versiyona göre biraz daha düşük çıktığı görülmektedir. Bu çalışmadaki Türkçe ölçeğin bileşik güvenilirlik değerleri ile ölçeğin İspanyolca versiyonu için elde edilen değerler kıyaslandığında, genel olarak İspanyolca versiyonundaki değerlerin biraz daha yüksek çıktığı; sadece kültürel tercih boyutundaki değerin Türkçe ölçeğe göre biraz daha düşük bulunduğu belirlenmiştir (Checa ve ark., 2021).

Bir ölçme aracının farklı uygulamalar sonucunda tutarlı sonuçlar verip vermediğini değerlendirmek için test tekrar test güvenilirliği yapılmaktadır (Tezbaşaran, 2008). Aynı ölçme aracı kullanılarak, farklı zamanlarda aynı araştırma grubundan elde edilen verilerin birbiri ile pozitif ilişkili olması ölçek puanlarının istikrarlı olduğunu, ölçülen özellik açısından zaman içinde fazla değişiklik olmadığını ve tutarlı bir ölçüm yaptığını göstermektedir (Şencan, 2005; Büyüköztürk ve ark., 2008). Bu kapsamda yapılan iki ölçüm arasındaki sınıf içi korelasyon değerleri; damgalanma için .62; spor psikolojisi danışmanlığına güven için .45; kişisel açıklık için .62 ve kültürel tercih için .47 olarak bulunmuştur. Sınıf içi korelasyon katsayısının 0.4'ün altında olması zayıf; 0.4 ile 0.59 arasında olması orta; 0.6 ile 0.74 arasında olması iyi; 0.75 ve üzerinde olması ise mükemmel güvenilirlik değerleri olarak sunulmaktadır (Cicchetti, 1994). Elde edilen sınıf içi korelasyon katsayıları değerlendirildiğinde; damgalanma ve kişisel açıklık alt boyutları iyi düzeyde güvenilirliğe, spor psikolojisi danışmanlığına güven ile kültürel tercih alt boyutlarının ise orta düzeyde güvenilirliğe sahip oldukları belirlenmiştir. Analizler sonucunda bu araştırmadan elde edilen bütün sonuçlar değerlendirildiğinde, sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlarını ölçek amacıyla kullanılan SPTÖ-RF'nin Türkçe versiyonunun yapı geçerliği, yakınsak geçerlik, iraksak geçerlik, bilinen gruplar geçerliği ve güvenilirliği sağladığı sonucuna varılabilir.

Sonuç ve Öneriler

Spor Psikolojisi Tutum Ölçeği – Revize Form'un Türkçe versiyonu sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlarını belirlemek amacı ile kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır. Spor Psikolojisi Tutum Ölçeği – Revize Form'un Türkçe versiyonu yapı geçerliği, yakınsak geçerlik, iraksak geçerlik, bilinen gruplar geçerliği ve güvenilirliği sağlamıştır.

Gelecekteki çalışmalarda, aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınarak ölçeğin psikometrik kanıtlarının daha kapsamlı bir şekilde test edilmesi önerilmektedir. Farklı spor branşlarında ve farklı yaş gruplarında ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılabilir. Spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlar ile kendini damgalama (self-stigma) arasındaki ilişki incelenerek yakınsak ve iraksak geçerlik tekrar incelenebilir. Yaş, cinsiyet, spor türü gibi farklı değişkenler açısından SPTÖ-RF'nin ölçüm değişmezliği sınanabilir. Sporcular üzerinde önemli bir etkisi bulunan aile ve antrenör başta olmak üzere diğer önemli bireylerin de spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlarını belirlemek üzere ölçüm araçları geliştirilebilir veya Türkçeye uyarlanabilir. Kişisel açıklık ve kültürel tercih faktörleri (orijinal İngilizce ölçekte olduğu gibi) isim olarak olumlu görünse de bu boyutlardan alınan yüksek puanlar olumsuz tutumu ifade etmektedir. Bu durum araştırma sonuçlarını okuyan bireyler için yanıltıcı olabilir. Dolayısıyla bu boyutlara ait maddeler revize edilerek yüksek puanın olumlu tutumu ifade ettiği ölçek yapıları da test edilebilir. Ayrıca, ölçeğin hem İspanyolca versiyonunda hem Türkçe uyarlamasında 7. madde orijinalinden farklı bir boyutta yüksek madde yükü verdiğinden farklı kültürler incelenerek ülkelere göre ölçüm değişmezliği olan yapıda bir ölçek geliştirilebilir.

Sporcular, spor psikolojisi danışmanlığını almadıklarında kaygı, tükenmişlik, yaralanma sürecinde yaşanabilecek psikolojik sorunlar gibi olumsuz durumlar ortaya çıkabilir. Spor psikolojisi danışmanları, çalıştıkları sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumlarını belirleyebilir. Böylece olumlu ve olumsuz tutum sahibi olan sporcular belirlenerek gerekli eğitimler düzenlenebilir. Bu eğitimlerde performansta psikolojik hazırlığın önemi ve spor psikolojisi çalışmaları aktararak spor psikolojisi danışmanlığının önemi vurgulanabilir. Ayrıca, sporcuların spor psikolojisi danışmanlığına yönelik tutumları ile ilgili düzenlenecek eğitimlerde ön test ve son test ölçümleri SPTÖ-RF ile yapılarak değişimler izlenebilir. Bu doğrultuda, ölçeğin spor psikolojisi danışmanlarının ve spor psikolojisi alanındaki araştırmacıların çalışmalarına katkı sağlayacağı söylenebilir.

Veri ve Materyallerin Kullanılabilirliği: Bu çalışmanın bulgularını destekleyen veriler, talep üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nden (Onay no: E-26428519-044-86503, Tarih:09.06.2023) alınmıştır.

Katılım Onamı: Çalışmaya katılan tüm katılımcılardan yazılı onam alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir – Ö.S.; Tasarım – İ.S.; Denetleme – İ.S.; Kaynaklar – Ö.S., İ.S.; Malzemeler – Ö.S.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi – Ö.S.; Analiz ve/veya Yorum – İ.S.; Literatür Taraması – Ö.S.; Yazıyı Yazan – İ.S.; Eleştirel İnceleme – Ö.S., İ.S.

Teşekkürler: Bu makalenin hazırlanmasında destek olan ancak yazarlık kriterlerini karşılamayan tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmiştir.

Availability of Data and Materials: The data that support the findings of this study are available on request from the corresponding author.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the ethics committee of Sakarya University of Applied Sciences (Approval no: E-26428519-044-86503, Date: 09.06.2023).

Informed Consent: Written informed consent was obtained from participants who participated in this study.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – Ö.S.; Design – İ.S.; Supervision – İ.S.; Resources – Ö.S., İ.S.; Materials – Ö.S.; Data Collection and/or Processing – Ö.S.; Analysis and/or Interpretation – İ.S.; Literature Search – Ö.S.; Writing Manuscript – İ.S.; Critical Review – İ.S.

Acknowledgments: We would like to thank all participants who supported the preparation of this article but did not meet the authorship criteria.

Declaration of Interests: The authors have no conflict of interest to declare.

Funding: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Anderson, A. G., Hodge, K. P., Lavalley, D., & Martin, S. B. (2004). New Zealand athletes' attitudes towards seeking sport psychology consultation. *New Zealand Journal of Psychology*, 33(3), 129–136.
- Arnold, R., & Sarkar, M. (2015). Preparing athletes and teams for the Olympic Games: Experiences and lessons learned from the world's best sport psychologists. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 13(1), 4–20. [CrossRef]
- Association for Applied Sport Psychology (2017). July 2017 update [Erişim: Tarihi:28.03.2024]. <https://appliedsportpsych.org/certification/certification-program-updates/july-2017-update/>
- Beaton, D. E., Bombardier, C., Guillemin, F., & Ferraz, M. B. (2000). Guidelines for the process of cross-cultural adaptation of self-report measures. *Spine*, 25(24), 3186–3191. [CrossRef]
- Büyükköztürk, Ş., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., Demirel, F., & Kılıç, E. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Checa, I., Bohórquez, M. R., Arnau, V. M., & Tomás, J. M. (2023). Factor structure and measurement invariance across gender, age and sport psychology experience of the SPA-R in Spanish athletes. *Current Psychology*, 42(1), 639–647. [CrossRef]
- Cicchetti, D. V. (1994) [Guidelines]. Guidelines, criteria, and rules of thumb for evaluating normed and standardized assessment instruments in psychology. *Psychological Assessment*, 6(4), 284–290. [CrossRef]
- Cohen, J. (2013). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Academic Press.
- Davidson, M. (2014). Known-groups validity. In A. C. Michalos (Ed.). *Encyclopedia of quality of life and well-being research*. Springer.
- Durdubaş, D., Kelecik, S., & Koruç, Z. (2020). Türk antrenörlerin spor psikolojisine ilişkin bilgi düzeyleri ve tutumları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 30(4), 146–157. [CrossRef]
- Fayers, P. M., & Machin, D. (2000). *Quality of life. Assessment, analysis and interpretation*. England: John Wiley & Son. Ltd.
- Filion, S., Munroe-Chandler, K., & Loughhead, T. (2021). Psychological skills used by sport psychology consultants to improve their consulting. *Journal of Applied Sport Psychology*, 33(2), 173–191. [CrossRef]
- Fischer, E. H., & Farina, A. (1995). Attitudes toward seeking professional psychological help: A shortened form and considerations for research. *Journal of College Student Development*, 36, 368–373.
- Fischer, E. H., & Turner, J. L. (1970). Orientations to seeking professional help: Development and research utility of an attitude scale. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 35(1), 79–90. [CrossRef]
- Fortin-Guichard, D., Boudreault, V., Gagnon, S., & Trottier, C. (2018). Experience, effectiveness, and perceptions toward sport psychology consultants: A critical review of peer-reviewed articles. *Journal of Applied Sport Psychology*, 30(1), 3–22. [CrossRef]
- Gardner, F. L. (2001). Applied sport psychology in professional sports: The team psychologist. *Professional Psychology: Research and Practice*, 32(1), 34–39. [CrossRef]
- Sakarya Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü (2018). "T.C. Gençlik ve Spor bakanlığı spor genel müdürlüğü sözleşmeli spor uzmanı ve sözleşmeli antrenör alımı duyurusu" (Erişim: Tarihi:26.03.2024). <https://sakarya.gsb.gov.tr/Duyuru/137102/tc-genclik-ve-spor-bakanligi-spor-genel-mudurlugu-sozlesmeli-i-spor-uzmani-ve-sozlesmeli-antrenor-alimi-duyurusu.aspx>
- Gliner, J. A., Morgan, G. A., & Leech, N. L. (2015). *Research methods in applied settings: An integrated approach to design and analysis* (3rd ed). Routledge.
- Green, M., Morgan, G., & Manley, A. (2012). Elite rugby league players' attitudes towards sport psychology consulting. *Sport and Exercise Psychology Review*, 8(1), 32–44. [CrossRef]
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. Pearson Prentice Hall.
- Henriksen, K., Larsen, C. H., Storm, L. K., & Ryom, K. (2014). Sport psychology interventions with young athletes: The perspective of the sport psychology practitioner. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 8(3), 245–260. [CrossRef]
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations*. Thousand Oaks.
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53–60.
- Kääriäinen, M., Kanste, O., Elo, S., Pölkki, T., Miettinen, J., & Kyngäs, H. (2011). Testing and verifying nursing theory by confirmatory factor analysis. *Journal of Advanced Nursing*, 67(5), 1163–1172. [CrossRef]
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Üskül, A. (1999). *Yeni insan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş*. (16. Basım). Evrim Yayınevi.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed). Guilford Publications.
- Koruç, Z. (1998). Egzersiz ve spor psikolojisi. *Psikoloji Bülteni*, 10, 76–92.
- Lubker, J. R., Visek, A. J., Geer, J. R., Watson, I. I., & J. C. (2008). Characteristics of an effective sport psychology consultant: Perspectives from athletes and consultants. *Journal of Sport Behavior*, 31(2), 147.
- Martin, S. B. (2005). High school and college athletes' attitudes toward sport psychology consulting. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17(2), 127–139. [CrossRef]
- Martin, S. B., Kellmann, M., Lavalley, D., & Page, S. J. (2002). Development and psychometric evaluation of the Sport Psychology Attitudes Revised form: A multiple group investigation. *Sport Psychologist*, 16(3), 272–290. [CrossRef]
- Martin, S. B., Lavalley, D., Kellmann, M., & Page, S. J. (2004). Attitudes toward sport psychology consulting of adult athletes from the United States, United Kingdom, and Germany. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2(2), 146–160. [CrossRef]
- Martin, S. B., Wrisberg, C. A., Beitel, P. A., & Lounsbury, J. (1997). NCAA Division I athletes' attitudes toward seeking sport psychology consultation: The development of an objective instrument. *Sport Psychologist*, 11(2), 201–218. [CrossRef]
- Moshagen, M., & Bader, M. (2024). semPower: General Power analysis for structural equation models. *Behavior Research Methods*, 56(4), 2901–2922. [CrossRef]
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory*. McGraw-Hill.
- 2015). Türkiye taekwondo federasyonu. *Önemli duyuru – Sözleşmeli personel Alımı*. <https://turkiyetaekwondofed.gov.tr/?p=6066> (Tarihi, E. 28.03.2024)
- Ong, N. C., & Harwood, C. (2018). Attitudes toward sport psychology consulting in athletes: Understanding the role of culture and personality. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 7(1), 46–59. [CrossRef]
- Özdamar, K. (1999). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi 1*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Özyıldırım, M., & Sarı, İ. (2018). Antrenörlerin spor psikolojisi kavramına ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 29, 177–194.
- Raykov, T., & Marcoulides, G. A. (2008). *An introduction to applied multivariate analysis*. Routledge.

- Rooney, D., Jackson, R. C., & Heron, N. (2021). Differences in the attitudes to sport psychology consulting between individual and team sport athletes. *BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation*, 13(1), 46. [\[CrossRef\]](#)
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23–74.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenirlik ve geçerlik*. Seçkin Yayınları.
- Sharp, L. A., & Hodge, K. (2011). Sport psychology consulting effectiveness: The sport psychology consultant's perspective. *Journal of Applied Sport Psychology*, 23(3), 360–376. [\[CrossRef\]](#)
- Smith, M. B. (1968). Attitude change. *International encyclopedia of the social sciences* (s. 458–467). Crowell Collier and Mac Millan.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Turkish Psychological Review*, 3(6), 49–74.
- Tezbaşaran, A. (2008). *Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu*. Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Thelwell, R. C., Wood, J., Harwood, C., Woolway, T., & Van Raalte, J. L. (2018). The role, benefits and selection of sport psychology consultants: Perceptions of youth-sport coaches and parents. *Psychology of Sport and Exercise*, 35, 131–142. [\[CrossRef\]](#)
- Türküm, A. S. (1997). *Psikolojik yardım almaya ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları*. IV. Ulusal Psikolojik Danışma Kongresi Ankara Üniversitesi.
- Türküm, A. S. (2004). Developing a scale of attitudes toward seeking psychological help: Validity and reliability analyses. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 26(3), 321–329. [\[CrossRef\]](#)
- Türküm, S. (2001). Stresle başa çıkma biçimi, iyimserlik, bilişsel çarpıtma düzeyleri ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiler: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 1–16.
- Watson, D. R., Hill, A. P., & Madigan, D. J. (2021). Perfectionism and attitudes toward sport psychology support and mental health support in athletes. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 17(1), 11–26. [\[CrossRef\]](#)
- Weinberg, R. S., & Gould, D. (2018). *Foundations of sport and exercise psychology* [7th Edition]. Human Kinetics.
- Zakrajsek, R. A., & Martin, S. B. (2011). Multidimensional model of sport psychology service use: Gaining access and working effectively with consumers. In meeting of the Association for Applied Sport Psychology, Hawaii.
- Zakrajsek, R. A., Martin, S. B., & Wrisberg, C. A. (2016). National Collegiate Athletic Association division I certified athletic trainers' perceptions of the benefits of sport psychology services. *Journal of Athletic Training*, 51(5), 398–405. [\[CrossRef\]](#)
- Zakrajsek, R. A., Martin, S. B., & Zizzi, S. J. (2011). American high school football coaches' attitudes toward sport psychology consultation and intentions to use sport psychology services. *International Journal of Sports Science and Coaching*, 6(3), 461–478. [\[CrossRef\]](#)